

Luiza Trzcińska¹

Broń palna i przestępstwa z jej użyciem w Polsce i w wybranych krajach Europy

Wstęp

Od kilku lat można zaobserwować niewątpliwym wzrost zainteresowania dostępem do broni palnej. W związku z powyższym coraz więcej osób decyduje się starać o pozwolenie na broń. Z przeprowadzonych przez Small Arms Survey badań wynika, że w Europie najczęściej broni palnej wśród cywili jest w Rosji, Niemczech, Francji, Włoszech i Ukrainie². W ostatnich latach coraz większą popularnością cieszą się także strzelnice oraz szkolenia strzeleckie, a także szkolenia dające uprawnienia prowadzącego strzelanie czy szkolenia skutkujące posiadaniem patentu strzeleckiego na poszczególne rodzaje broni. Uzyskanie dostępu do broni palnej jest prawnie uregulowane, co wiąże się z koniecznością spełnienia określonych norm i wymogów przed otrzymaniem pozwolenia. W Polsce prawo do posiadania broni zostało zliberalizowane dopiero w 2011 r., kiedy to w życie weszła nowelizacja ustawy o broni i amunicji.

Dostęp do broni palnej jest reglamentowany nie tylko w Polsce, ale także w większości państw. Ograniczenia w dostępie do broni w poszczególnych państwach są zróżnicowane, co wynika zarówno z kul-

---

¹ Wydział Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania, Wojskowa Akademia Techniczna; luiza.trzcinska@wat.edu.pl; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4303-6543>.

² Largest firearms holding by region and sector, Small Arms Survey, <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-Infographics-global-firearms-holdings.pdf>.

tury posiadania broni, historii, jak też uwarunkowań geopolitycznych. Są państwa, w których dostęp do broni jest znacznie bardziej liberalny niż w Polsce, np. Stany Zjednoczone, Szwajcaria, Czechy czy Norwegia. Z drugiej strony znajdują się państwa, w których dostęp do broni dla obywateli jest praktycznie niemożliwy: Chiny, Japonia czy Korea Południowa. W większości państw europejskich można uzyskać pozwolenie na posiadanie broni po spełnieniu określonych wymogów. Dodatkowo każdy państwo należące do Unii Europejskiej powinno dostosować swoje prawo do obowiązujących dyrektyw. Kwestie dotyczące warunków otrzymania pozwolenia na broń są w wielu państwach przedmiotem społecznych dyskusji oraz debat. Coraz częstszymi stają się głosy za liberalizacją przepisów, co zdaniem zwolenników swobodnego dostępu do broni miałyby znacznie wpłynąć na poziom bezpieczeństwa. Z ich założeń wynika, że potencjalny napastnik czy złodziej odstąpi od swojego zamiaru, jeśli będzie miał świadomość, że ofiara może być uzbrojona. Z drugiej strony w Stanach Zjednoczonych, które bardzo często stawiane są za przykład liberalnych przepisów, coraz częściej słychać głosy opinii publicznej, która chce zaostrezenia zasad dostępu do broni palnej.

1. Broń palna w Polsce

Według badań Small Arms Survey w Polsce w 2017 r. w rękach cywili było 968 tys. sztuk broni, z czego broni posiadanej legalnie 380 tys.³ W Polsce głównym aktem prawnym regulującym dostęp do broni palnej jest ustawa o broni i amunicji⁴. W przepisach ogólnych Ustawy w art. 1 szczegółowo wyróżniono zakres tych unormowań: „Ustawa określa zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, jak również zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców oraz zasady funkcjonowania strzelnic”⁵.

³ Civilian Firearms Holdings, 2017, Small Arms Survey, <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-BP-Civilian-held-firearms-annexe.pdf>.

⁴ Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999, nr 53, poz. 549 z póź. zm.

⁵ Ibidem, art. 1.

Regulacje dotyczące broni palnej zawarte są także w dziewiętnastu rozporządzeniach, m.in. w: rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji; rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 kwietnia 2000 r. w sprawie przewożenia broni i amunicji środkami transportu publicznego; rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 r. w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic; rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 września 2011 r. w sprawie wzoru Europejskiej karty broni palnej; rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych⁶.

Tradycja dostępu do broni w Polsce sięga przełomu XIII i XIV w., kiedy to na ziemiach polskich powstały pierwsze bractwa kurkowe, których celem było nauczenie mieszczan posługiwania się bronią. Jako że nie istniało wówczas prawo zakazujące posiadania broni również chłopi byli w nią zaopatrywani poprzez właścicieli ziemi. Dopiero w 1919 r. przez Naczelnika Państwa marszałka Józefa Piłsudskiego został wydany dekret o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji⁷, który obowiązywał do 1933 r. Dokument wprowadzał regulacje dotyczące dostępu do broni oraz kary za nielegalne jej posiadanie. Najwyższą karą było pozbawienie wolności do 1 roku lub kara grzywny do 5 tys. marek za „posiadanie broni wojskowej lub materiałów i przedmiotów służących do użytku wojskowego”⁸. Kolejnymi wprowadzonymi aktami prawnymi reagującymi dostęp do broni były: rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. – Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych; rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 marca 1933 r. o pozwoleniach na broń do użytku osobistego oraz o nabywaniu i pozbywaniu się tej broni oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 10 grudnia 1933 r. o pozwoleniach na broń, wydawanych przez władze wojskowe. Rzeczone dokumenty wpisywały się w panującą wówczas

⁶ Zob. więcej: <http://bip.gdansk.kwp.policja.gov.pl/KPG/pozwolenia-na-bron/21214,Wykaz-aktow-prawnych.html>.

⁷ Dekret o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji, Dz.Pr. P.P. 1919, nr 9, poz. 123.

⁸ Ibidem, art. 1.

w Europie politykę, a rozporządzenie wydane przez prezydenta Ignacego Mościckiego uważane było za nowoczesne. Wprowadzone w późniejszych latach zarządzenia wprowadziły m.in. karę śmierci za posiadanie broni bez zezwolenia. Samo rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. obowiązywało aż do 1961 r. kiedy to w życie weszła ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych. W myśl wprowadzonej ustawy wydanie pozwolenia na broń mogło być możliwe „jeżeli okoliczności faktyczne, na które powołuje się osoba ubiegająca się o pozwolenie na broń, uzasadniają wydanie takiego pozwolenia”⁹.

Obowiązujące obecnie w Polsce przepisy prawa uwzględnia kilka rodzajów pozwoleń na posiadanie broni. Może być wydane w celach: „1) ochrony osobistej; 2) ochrony osób i mienia; 3) łowieckich; 4) sportowych; 5) rekonstrukcji historycznych; 6) kolekcjonerskich; 7) pamiątkowych; 8) szkoleniowych”¹⁰. Aby uzyskać pozwolenie na broń w jednym z powyższych celów trzeba spełnić szczegółowe wymagania określone w ustawie w art. 10 pkt. 3.

Według przepisów obowiązującego prawa osoby ubiegające się o pozwolenie na broń powinny: „1. mieć ukończone 21 lat (w przypadku broni sportowej lub myśliwskiej na wniosek szkoły, organizacji sportowej, Polskiego Związku Łowieckiego lub stowarzyszenia obronnego pozwolenie może być wydane osobie mającej ukończone 18 lat); 2. posiadać miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 3. posiadać zdolność fizyczną i psychiczną do posługiwania się bronią stwierdzoną orzeczeniem lekarskim i psychologicznym; 4. nie być uzależnionym od alkoholu lub od substancji psychoaktywnych; 5. nie być skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za popełnienie przestępstwa; 6. nie stanowić zagrożenia dla samego siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego oraz przedstawić ważną przyczynę”¹¹.

---

⁹ Art. 5 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych.

¹⁰ Art. 10 pkt. 2 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.

¹¹ Jak ubiegać się o pozwolenie na broń palną oraz dopuszczenie do posiadania broni, <https://podlaska.policja.gov.pl/pod/informacj/pozwozenie-na-bron-kwal/pozwozenie-na-bron-dopu/27514,Jak-ubiegac-sie-o-pozwozenie-na-bron-palna-oraz-dopuszczenie-do-posiadania-broni.html>.

W 2021 r. w Polsce wydano łącznie 19 939 pozwoleń na broń palną, z czego do celów: ochrony osobistej – 81; ochrony osób i mienia – 0; łowieckich – 3670; sportowych – 6806; rekonstrukcji historycznych – 13; kolekcjonerskich – 9233; pamiątkowych – 16; szkoleniowych – 113; innych – 7¹². Z udostępnionych statystyk wynika także, że w 2021 r. łączna liczba osób, które mają pozwolenie na broń wynosi 252 299, natomiast liczba egzemplarzy broni zarejestrowanych przez posiadaczy wynosi 658 379¹³, co statystycznie daje 2,6 sztuk broni na posiadacza pozwolenia.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wydanych pozwoleń na broń w latach 2014–2021.

Tabela 1 Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń

rok	rodzaj pozwolenia na broń									razem
	ochrony osobistej	ochrony osób i mienia	łowieckich	sportowych	rekonstrukcji historycznych	kolekcjonerskich	pamiątkowych	szkoleniowych	inne	
2014	116	1	4811	1488	12	628	13	33	8	7110
2015	152	0	5084	2824	11	1619	22	65	6	9783
2016	244	2	5007	4835	8	3605	21	104	6	13832
2017	323	0	4801	4910	8	5045	10	132	4	15233
2018	121	0	4296	5172	3	6522	16	162	10	16302
2019	144	0	3901	4822	4	6181	14	151	5	15222
2020	124	0	3104	5031	5	6941	6	113	6	15330
2021	81	0	3670	6806	13	9233	16	113	7	19939

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk policji, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186394,Bron-pozwolenia.html>.

Z przedstawionych statystyk wynika, że największy wzrost wydanych pozwoleń był w 2021 r. Wydano w nim o 4609 więcej pozwoleń niż w 2020 r. Ostatni podobny wzrost był w 2016 r., kiedy to różnica względem poprzedniego roku wyniosła 4049. Z powyższego zestawienia wynika także, że 2019 r. był jedynym, w którym wydano mniej pozwoleń niż w roku poprzednim – o 1080 pozwoleń. Różnica osób, którym wydano pozwolenie na broń pomiędzy 2020 a 2019 r. wynosi zaledwie 108.

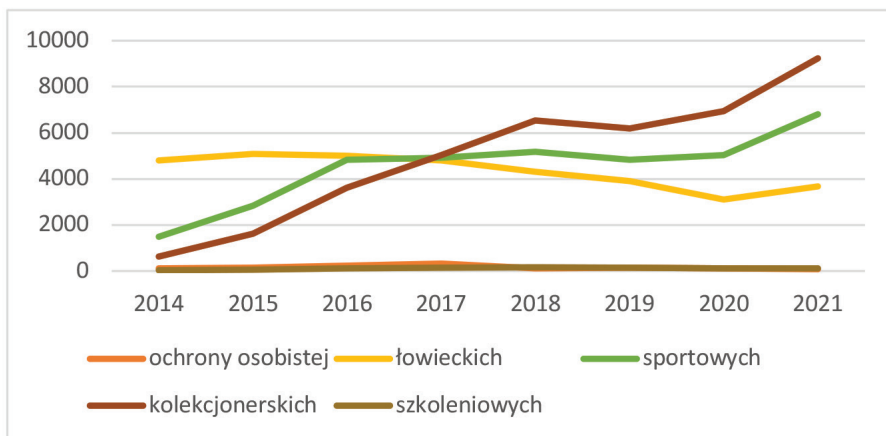
¹² Liczba osób którym wydano pozwolenie na broń (2021), <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186394,Bron-pozwolenia.html>.

¹³ Ibidem.

Zastanawiający jest zatem nagły wzrost wydanych pozwoleń w 2021 r. Należy jednak zwrócić uwagę, że znacznie wzrosła liczba pozwoleń wydanych osobom, które ubiegały się o pozwolenie na broń do celów kolekcjonerskich. W poprzednich latach liczba ta rosła w podobnym tempie, natomiast w 2020 r. wzrosła względem 2019 r. aż o 2292 pozwolenia, przy jednoczesnym spadku pozwoleń wydanych w celu ochrony osobistej. Poprzedni podobny skok w wydawaniu pozwoleń na broń do celów kolekcjonerskich był pomiędzy 2015 a 2016 r.

W Polsce najwięcej pozwoleń na broń wydaje się w celach: kolekcjonerskich, sportowych, łowieckich, ochrony osobistej oraz szkoleniowych. Na poniższym wykresie można jednak zauważyć, że ilość wydawanych pozwoleń na cele ochrony osobistej i cele szkoleniowe niewiele zmienia się na przestrzeni lat. Jedynie w 2017 r. nastąpił znaczący wzrost pozwoleń wydanych do celów ochrony osobistej. Wydano wówczas 323 pozwolenia. Na wykresie widać także, że wydawanych jest coraz mniej pozwoleń do celów łowieckich oraz coraz więcej pozwoleń do celów kolekcjonerskich i sportowych.

Wykres 1. Wydane pozwolenia na broń do poszczególnych celów

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk policji, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186394,Bron-pozwolenia.html>.

Przyczyn zaistniałego stanu można się upatrywać w cofaniu pozwoleń na broń. W 2020 r. liczba osób, które miały pozwolenie na broń

w celu ochrony osobistej wynosiła 32 184, natomiast w 2021 r. pomimo wydania 81 nowych pozwoleń liczba ta zmniejszyła się do 31 419. Tendencja ta utrzymuje się co najmniej od 2014 r. kiedy to liczba osób mających pozwolenie na broń w tym celu wynosiła 62 693. Warto zaznaczyć, że wydawanie pozwoleń na broń do celów ochrony osobistej jest jedynym, gdzie została uznaniowość Policji po nowelizacji ustawy o broni i amunicji w 2011 r. Biorąc jednak pod uwagę ogólną liczbę broni w rękach Polaków można zauważyć znaczący wzrost na przestrzeni ostatnich lat. W 2014 r. legalnie posiadanych egzemplarzy broni było 381 588 natomiast, jak już wcześniej wspomniano, w 2021 r. 658 379.

W poniższej tabeli przedstawiono dynamikę przestępstw z użyciem broni palnej w latach 2014–2021.

Tabela 2. Liczba przestępstw z użyciem broni palnej w latach 2014–2021

Grupa aktów prawnych	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zabójstwo (w tym także usiłowania)	32	19	15	20	25	12	23	27
Uszczerbek na zdrowiu	22	14	18	16	16	14	9	10
Udział w bójkę lub pobiciu	9	7	5	3	7	4	7	5
Zgwałcenie	1	1	3	0	0	0	0	0
Przestępstwa różbójnicze	99	88	140	103	78	71	50	51
Razem	163	129	181	142	126	101	89	93

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk policji „Przestępstwa z użyciem broni”, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186393,Przestępstwa-przy-uzyciu-broni.html>.

Dostrzeżono spadek przestępstw z użyciem broni palnej w latach 2017–2021. Najwięcej tego typu przestępstw odnotowano w 2016 r., a najmniej w 2020 r. Największą zmienną jest liczba przestępstw różbójniczych, a najmniejszą, niewystępującą od 2017 r. – zgwałcenie. „Od posiadacza broni oczekuje się nie tylko spełnienia wysokich standardów

etycznych przejawiających się m.in. wzorcowym poszanowaniem porządku publicznego, lecz także pewnej postawy życiowej, która – najogólniej rzecz ujmując – polega na pokojowym rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych”¹⁴.

2. Broń palna w wybranych państwach Europy

Państwem, które ma jedno z najbardziej restrykcyjnych przepisów w Europie dotyczących posiadania broni są Niemcy. Jednocześnie w tym 82-milionowym państwie szacunkowa ilość broni na 100 osób wynosi 19,62¹⁵. Z badań przeprowadzonych przez Small Arm Sugery wynika, że w rękach obywateli Niemiec jest 15 822 000, z czego broni zarejestrowanej jest 5 830 000 sztuk, a niezarejestrowanej 9 992 000¹⁶. Warunki uzyskania pozwolenia na broń uregulowane są w ustawie o broni¹⁷. O pozwolenie na posiadanie broni może starać się osoba, która: ukończyła wiek wymagany do danej kategorii; przejdzie kontrolę wiarygodności i rzetelności; posiada wiedzę potwierdzoną działalnością lub szkoleniem; wskaże potrzebę posiadania broni oraz posiada ubezpieczenie OC w wysokości co najmniej 1 mln euro¹⁸. „Reformy ostatnich lat (chodzi o: ustawę o broni – Waffengesetz obowiązującą od 2003 r.) ograniczyły młodym ludziom dostęp do broni o dużym kalibrze. Spowodowały powstanie rozbudowanego systemu licencjonowania nabywania, posiadania i noszenia broni. Ograniczenie związane jest z kryterium liczbowym i przy tym połączone z typem broni, które mogą być nabywane przez osoby prywatne. Ponadto ustawa zakazuje posiadania broni automatycznej, reguluje handel bronią oraz zasady składania informacji pozwalających na śledzenie każdej, nawet pojedynczej sztuki legalnej broni palnej, w tym broni odziedziczonej”¹⁹. Posiadaczami licencji na broń nie mogą być m.in. osoby, co do których

¹⁴ B. Bacia, *Prawo dostępu do broni palnej*, Warszawa 2018, s. 24.

¹⁵ Civilian Firearms Holdings, 2017, Small Arms Survey, <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-BP-Civilian-held-firearms-annexe.pdf>.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Waffengesetz, Ustawa o broni z dnia 11 października 2002 r. (BGBl. I s. 3970, 4592; 2003 I s. 1957).

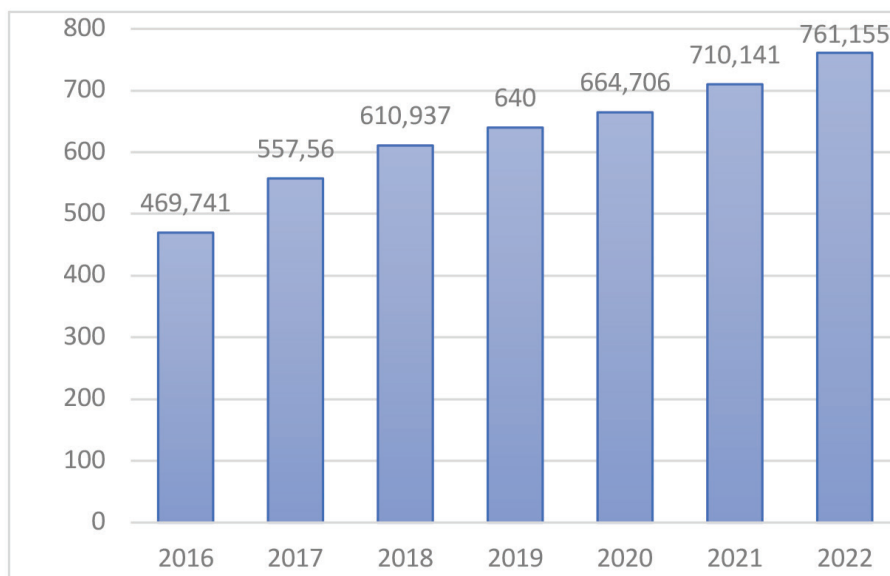
¹⁸ Ibidem, § 4 art. 1.

¹⁹ D. Jagiełło (red.), *Reglamentacja broni palnej w Europie. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2021, s. 90.

zachodzi podejrzenie, że będą się obchodzić z bronią lekkomyślnie; są uzależnione od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych; są ubezwłasnowolnieni; przebywali w areszcie więcej niż raz w przeciągu pięciu lat; są członkami zakazanego stowarzyszenia lub organizacji sprzecznej z konstytucją; w ostatnich dziesięciu latach zostali skazani za popełnienie przestępstwa. W Niemczech można starać się także o uzyskanie tzw. „małego” pozwolenia na broń, które umożliwia posiadanie broni: pneumatycznej, emitującej hałas, sygnały lub środki drażniące. Uzyskanie takiego pozwolenia niewiele różni się od standardowego pozwolenia na broń – nie trzeba jednak wykazać zaświadczenia o fachowej wiedzy oraz nie trzeba mieć ubezpieczenia OC. Obecnie niemiecki rząd planuje zaostrzenie kontroli nad posiadaniem broni, co jest reakcją na zamach w Hanau w 2020 r., w którym sprawca zamordował pięć osób, mających korzenie emigranckie. Okazało się, że sprawca mógł legalnie kupić broń, mimo że zdiagnozowano u niego zaburzenia urojeniowe.

Wykres 2. Ogólna liczba wydanych małych licencji na broń

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Federalnego Urzędu Administracji.

Z oficjalnych danych, uwzględniających także pierwsze pół roku 2022 r., całkowita liczba ważnych licencji w Niemczech wynosi 2 856 565, w tym 761 155 małych licencji na broń²⁰.

Powyższy wykres przedstawia łączną liczbę pozwoleń na broń małą w latach 2016–2022. Dane za 2022 r. odnoszą się tylko do pierwszych sześciu miesięcy, co pozwala zauważyć, że przez pierwsze pół roku wydano więcej pozwoleń niż w całym 2021 r.

W Niemczech liczba zgonów spowodowanych użyciem broni przedstawia się następująco: w 2018 r. zginęło 815 osób; 2017 r. – 819; 2016 r. – 831; 2015 r. – 848; 2014 r. – 824; 2013 r. – 931; 2012 r. – 822; 2011 r. – 880; 2010 r. – 907²¹. Dane te są niepokojąco wysokie.

Kolejnym państwem w Europie posiadającym jeden z największych wskaźników ilości broni na 100 osób jest Francja. Wskaźnik ten wynosi 19,61²². Szacunkowo w rękach cywili znajduje się 12 732 000 sztuk broni, z czego broni zarejestrowanej 4 501 235, a broni niezarejestrowanej 8 230 765²³. „Posiadanie i noszenie broni w ustawodawstwie francuskim reguluje dekret – ustawa z 19 kwietnia 1939 r. a następnie dekret nr 73–364 z 12 marca 1973 r. Do obu dekretów zostały wydane rozporządzenia wykonawcze ministra spraw wewnętrznych z 21 marca 1989 r. dotyczące pozwolenia na noszenie broni przez personel centralnego laboratorium policji oraz rozporządzenie z 14 maja 1991 r. o pozwoleniu nabywania, noszenia i przechowywania broni przez inspektorów służby bezpieczeństwa Paryżu”²⁴. We Francji, podobnie jak w Niemczech, broń dzieli się na kategorie. Dostęp do broni w poszczególnych kategoriach jest rozdzielony i obwarowany szczególnymi wymogami. Do kategorii A zaliczana jest broń palna (A1) oraz materiały wojenne (A2), których po-

²⁰ Kennzahlen auf Bundesebene, https://www.bva.bund.de/DE/Das-BVA/Aufgaben/N/Nationales_Waffenregister/Statistiken/Bund/Statistiken_Bund_node.html [dostęp: 10.07.2022].

²¹ Germany – Gun Facts, Figures and the Law, <https://www.gunpolicy.org/firearms/region/germany> [dostęp: 18.08.2022].

²² Civilian Firearms Holdings, 2017, Small Arms Survey, <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-BP-Civilian-held-firearms-annexe.pdf>.

²³ Ibidem.

²⁴ A. Babiński, *Prawno-organizacyjne uwarunkowania bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie dostępu do broni. Wprowadzenie do problematyki*, Szczytno 2017, s. 140–141.

siadanie, poza wyjątkami wyszczególnionym w Kodeksie bezpieczeństwa wewnętrznego dotyczącymi aktywności sportowej lub zawodowej, jest zabronione dla cywili. Kategoria B dotyczy broni wymagającej pozwolenia na nabycie i posiadanie. Zaliczane są do niej pistolety, rewolwery, karabiny i karabinki. Broń z tej kategorii używana jest do strzelectwa sportowego. Celem uzyskania pozwolenia na posiadanie broni w kategorii B trzeba spełnić następujące warunki: być pełnoletnim lub mieć co najmniej 12 lat, jeśli jest się strzelcem biorącym udział w zawodach międzynarodowych; nie widnieć w FNIADA (Krajowej Kartotece Zakazów Nabywania i Posiadania Broni); nie być skazanym za przestępstwa, m.in. za: morderstwo, zabójstwo, tortury, barbarzyństwo, gwałt, napaść seksualną; nie stwarzać niebezpieczeństwa dla siebie lub innych; nie podlegać zakazowi posiadania i noszenia broni; być w dobrym stanie fizycznym i psychicznym oraz w niektórych przypadkach posiadać ważną licencję Francuskiej Federacji Strzeleckiej. W kategorii C nabycie i posiadanie broni podlega zgłoszeniu. Aby zakupić broń zneutralizowaną z kategorii A, B lub C, broń wyprodukowaną do wystrzeliwania pocisków lub pocisków niemetalowych osoba dorosła musi spełnić trzy warunki: nie widnieć w FNIADA; nie stwarzać niebezpieczeństwa dla siebie lub innych oraz nie być skazanym za przestępstwa dotyczące także kategorii B. Dodatkowo, aby uzyskać pozwolenie na inną broń z kategorii C należy przestawić ważną licencję łowiecką lub licencję sportową.

Ostatnia z kategorii D dotyczy broni podlegającej rejestracji oraz broni i materiałów, których posiadanie i nabycie jest bezpłatne. Do tego rodzaju broni zalicza się m.in.: sztylety, pałki, miotacze gazu obezwładniającego o pojemności do 100 ml; pałkę ogłuszającą; wiatrówkę; repliki broni; broń kolekcjonerską i historyczną wytworzona przed 1900 r. Broń z kategorii D mogą posiadać osoby pełnoletnie. Francja charakteryzuje się jeszcze większą liczbą zgonów spowodowanych użyciem broni palnej niż Niemcy. Statystyki przedstawiają się następująco: w 2016 r. zgonów było 1611; 2015 r. – 1693; 2014 r. – 1542; 2013 r. – 1745; 2012 r. – 1863; 2011 r. – 1793; 2010 r. – 1736²⁵.

Republika Czeska jest jednym z najbardziej liberalnych państw Europy pod względem dostępu do broni. W Czechach liczba legalnie osiadanej

²⁵ France – Gun Facts, Figures and the Law, Guns in France – Firearms, gun law and gun control (gunpolicy.org) [dostęp: 18.08.2022].

broni w rękach cywili wynosi 1 323 000, co oznacza, że na 100 osób przypada średnio 12,53 sztuk broni palnej²⁶. Głównym aktem prawnym, który reguluje dostęp do broni palnej w Czechach jest ustawa nr 119/2002²⁷ o broni palnej i amunicji, która jest wspierana rozporządzeniami. Ustawa „(...) stanowi, że każdy ma prawo do otrzymania licencji i zakupu broni, a posiadacze licencji kategorii D i E – również do noszenia broni (powinna być ona jednak zabezpieczona w sposób uniemożliwiający dostęp osobom nieupoważnionym)”²⁸. Uzyskanie licencji jest zależne od wybranej kategorii. Kategorii licencji na broń jest pięć: „A – do celów kolekcjonerskich, B – do celów sportowych, C – do celów łowieckich, D – do wykonywania pracy lub zawodu, E – w celu ochrony życia, zdrowia lub mienia”²⁹. „Licencję należy odnawiać co 10 lat. Właściciel nie jest zobowiązany do zdawania ponownie egzaminu kwalifikacyjnego, jeśli wniosek został złożony co najmniej na dwa miesiące przed upływem ważności poprzedniej licencji. Zobowiązany jest jedynie, by dostarczyć aktualne zaświadczenie o stanie zdrowia”³⁰.

W Czechach w 2021 r. zanotowano największy wzrost legalnie zarejestrowanej broni od 2014 r. Jest to rezultatem nowelizacji ustawy o broni i amunicji z dnia 30 stycznia 2021 r. Wprowadzone zmiany dotyczyły amnestii dla właścicieli nielegalnie posiadanej broni oraz zniesienia zakazu stosowania tłumików huk. Wprowadzona amnestia umożliwiła między innymi legalizację nielegalnie posiadanej i oddanej broni dla siebie lub pozwolenie na jej sprzedaż osobom posiadającym niezbędną licencję. Zmianom uległa także kategoryzacja broni, według której do kategorii A nie zalicza się pistoletów, rewolwerów oraz karabinów z okresu I wojny światowej. Ponadto zmienione zostały także przepisy dotyczące postępowania z bronią, która ma zły stan techniczny. Obecnie właściciel takiej broni nie musi przekazywać do Czeskiego Urzędu Badań Broni

---

²⁶ Civilian Firearms Holdings, 2017, Small Arms Survey, <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-BP-Civilian-held-firearms-annexe.pdf>.

²⁷ Zákon o střelných zbraních a střelivu, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-119> [dostęp: 3.11.2022].

²⁸ D. Jagiełło (red.), op.cit., s. 82.

²⁹ Zákon o zbraních č. 119/2002 Sb, art. 16, pkt. 2.

³⁰ D. Jagiełło (red.), op.cit., s. 85.

i Amunicji, a może ją zatrzymać pod warunkiem niestrzelania z niej – odpowiednia adnotacja jest wpisywana do rejestru broni.

Liczba zgonów spowodowanych użyciem broni w ostatnich dziesięciu latach utrzymuje się w Republice Czeskiej na podobnym poziomie. W 2019 r. odnotowano 195 zgonów, w 2018 r. – 170, 2017 r. – 174, 2016 r. – 175, 2015 r. – 188, 2014 r. – 191, 2013 r. – 209, 201 r. – 212, 2011 r. – 224³¹. Można nawet zauważyć pewną tendencję malejącą.

Zakończenie

Obecnie w państwach Europy nie ma ujednoczonego systemu dostępu do broni palnej. Jednak warto podkreślić, że często wymogi związane z uzyskaniem pozwolenia na broń powtarzają się lub są podobne. Warto podkreślić, że państwa europejskie powinny dostosować swoje przepisy o broni palnej do przyjętej przez Parlament Europejski i Radę UE dyrektywy 2021/555 z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni³², która m.in. zakłada: wprowadzenie skomputeryzowanego systemu rejestracji danych o broni palnej; ujednoczenie sposobu oznakowania broni; prowadzenie ścisłej kontroli działalności sprzedawców i pośredników broni palnej; ustanowienie rygorystycznych przepisów dotyczących dostępu do najmniejbezpiecznych rodzajów broni czy założenie, że Europejska Karta Broni Palnej powinna być głównym³³ dokumentem w podróży do państwa członkowskiego UE. Należy jednak podkreślić, że każde państwo członkowskie Unii Europejskiej może wprowadzić bardziej rygorystyczne przepisy, niż te wskazane w dyrektywnie. Korelacja pomiędzy dostępem do broni a przestępstwami z jej użyciem jest ciekawym tematem do dalszych badań i rozważań.

---

³¹ Czech Republic – Gun Facts, Figures and the Law, <https://www.gunpolicy.org/firearms/region/czech-republic> [dostęp: 18.08.2022].

³² DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/555. z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni, <https://www.prawo.pl/akty/dz-u-ue-l-2021-115-1,69428943.html> [dostęp: 3.11.2022].

³³ Ibidem.

Bibliografia

Akty prawne

- Dekret o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji, Dz.Pr. P.P. 1919, nr 9, poz. 123.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/555 z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni, <https://www.prawo.pl/akty/dz-u-ue-l-2021-115-1,69428943.html>.
- Prawo o broni palnej i amunicji z 8 marca 2002 r., Zákon o zbraních č. 119/2002 Sb, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-119>.
- Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999, nr 53, poz. 549 z póź. zm.
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, Dz.U. 1961, nr 6, poz. 43.

Pozycje zwarte

- Babiński A., *Prawno-organizacyjne uwarunkowania bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie dostępu do broni. Wprowadzenie do problematyki*, Szczytno 2017.
- Bacia B., *Prawo dostępu do broni palnej*, Warszawa 2018.
- Jagiełło D. (red.), *Reglamentacja broni palnej w Europie. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2021.

Źródła internetowe

- Armes, <https://www.service-public.fr>.
- Civilian Firearms Holdings, 2017, Small Arms Survey <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-BP-Civilian-held-firearms-annexe.pdf>.
- Gun Facts, Figures and the Law, <https://www.gunpolicy.org/firearms/region/czech-republic>.
- Jak ubiegać się o pozwolenie na broń palną oraz dopuszczenie do posiadania broni, <https://podlaska.policja.gov.pl/pod/informacja/pozwolenie-na-bron-kwal/pozwolenie-na-bron-dopu/27514,Jak-ubiegac-sie-o-pozwolenie-na-bron-palna-oraz-dopuszczenie-do-posiadania-broni.html>.

Kennzahlen auf Bundesebene, https://www.bva.bund.de/DE/Das-BVA/Aufgaben/N/Nationales_Waffenregister/Statistiken/Bund/Statistiken_Bund_node.html.

Largest firearms holding by region and sector, Small Arms Survey, <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-Infographics-global-firearms-holdings.pdf>.

Liczba osób którym wydano pozwolenie na broń, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186394,Bron- pozwolenia.html>.

Przestępstwa przy użyciu broni, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186393,Przestepstwa-przy-uzyciu-broni.html>.

Wykaz aktów prawnych, <http://bip.gdansk.kwp.policja.gov.pl/KPG/pozwolenia-na-bron/21214,Wykaz-aktow-prawnych.html>.

Firearms and Related Crimes in Poland and Selected European Countries

Abstract

This article is based on an overview of the legislation on access to firearms in Poland and European countries, as well as an overview of the figures on the number of gun crime. The aim of the article is to present the regulations governing access to firearms in Poland and selected European countries.

Keywords: weapons, firearms, security, gun license